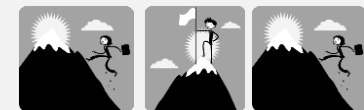

JESENÍKY

JESENÍKY

- CHKO (1969, 740 km²)
- Praděd (1491 m n.m.)
- 80 % lesnatost (druhotné smrčiny, bučiny)
- 4 NPR
 - Praděd
 - Šerák-Keprník
 - Rejvíz
 - Rašeliniště Skřítek
- 1 NPP, 19 PR a 6 PP

GEO- A GEOMORFO- LOGIE

- vliv hercynského vrásnění (devon, karbon)
- alpské vrásnění (křída) v menší míře
- klenbová struktura pohoří
- červenohorský hlubinný zlom
- západní část (keprnická klenba)
- východní část (desenská klenba)
- mladší migmatity (přeměněné horniny)
- v trhlinách vystupují na povrch starší horniny, žuly, ortoruly, krystalické břidlice

(c) Lázně K. Studánka

<http://www.43.oblast.cz>

GEO- A GEOMORFO- LOGIE

- **mrazové sruby** (Petrovy kameny: fylity, kvarcity, Keprník: ruly a svory, Obří skály: staurolitický svor)
- **kamenná moře** (Břidličná, Borek u Domašova)
- **kotliny** (VK: grafitické fylity=přeměněné a zvrásněné břidlice, bílý křemen, vápnité fylity)
- **rašeliniště** (Rejvív, Skřítek, Barborka)
- **vodopády** (Bílá Opava, Stříbrný potok – Nýznerov)
- **krasové jevy** (Jeskyně Na Pomezí)

Borek u Domašova

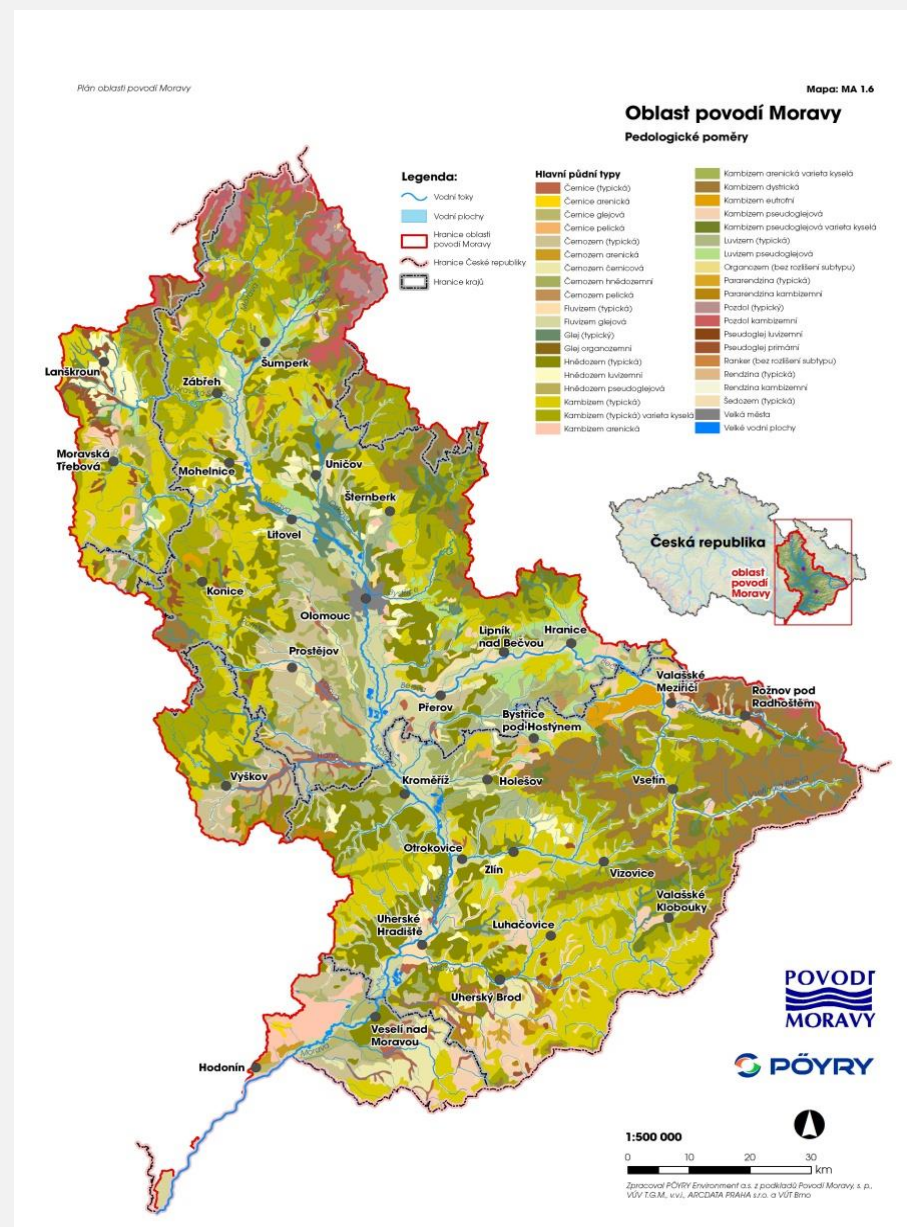
Obří skály, Šerák

PEDOLOGIE

- **kryptopodzol**
oligotrofní
mírné až prudké svahy
21 %
- **podzol**
humusový
náhorní plošiny, mírné svahy
21 %
- **kambizem**
oligotrofní
mírné až příkré svahy, náhorní
plošiny
11 %

KLIMA

- horská část CHKO Jeseníky – oblast chladného klimatu (CH)
- zbytek Jeseníků – oblast mírně teplá (MT)

Klimatické charakteristiky jednotlivých jednotek:

	CH4	CH6	CH7	MT7	MT9
Počet letních dnů	0-20	10-30	10-30	30-40	40-50
Počet dnů s průměr. tepl. 10 °C a více	80-120	20-140	120-140	140-160	140-160
Počet mrazových dnů	160-180	140-160	140-160	110-130	110-130
Počet ledových dnů	60-70	60-70	50-60	40-50	30-40
Prům. teplota v lednu (°C)	-6 až -7	-4 až -5	-3 až -4	-2 až -3	-3 až -4
Prům. teplota v červenci (°C)	12-14	14-15	15-16	16-17	17-18
Prům. teplota v dubnu (°C)	2-4	2-4	4-6	6-7	7-8
Prům. teplota v říjnu (°C)	4-5	5-6	6-7	7-8	7-8
Prům. poč. dnů se srážkami 1mm a více	120-140	140-160	120-130	100-120	100-120
Srážkový úhrn ve veget. období v mm	600-700	600-700	500-600	400-450	400-450
Srážkový úhrn v zimním období v mm	400-500	400-500	350-400	250-300	250-300
Počet dnů se sněhovou pokrývkou	140-160	120-140	100-120	60-80	60-80
Počet dnů zamračených	130-150	150-160	150-160	120-150	120-150
Počet dnů jasných	30-40	40-50	40-50	40-50	40-50

Teplotní a srážkové hodnoty meteorologických stanic:

Stanice : Ø °C roční Ø °C leden Ø °C červenec Roční úhrn srážek

Jeseník	7,1	-2,9	16,9	846 mm
Rýmařov	5,8	-4,7	15,9	842 mm
Rejvíz	5,3	-4,2	14,6	1 029 mm
Praděd	0,9	-7,4	9,6	1 231 mm

Extrémní hodnoty vybraných meteorologických prvků stanice Praděd (1947 – 1985)

Charakteristika	Měrná jednotka	Hodnota	Datum
Teplota vzduchu extrémní:			
minimální	°C	-32,6	9.2.1956
maximální	°C	25,2	27.7.1983
Teplota vzduchu, denní průměr:			
minimální	°C	-27,7	9.2.1956
maximální	°C	20,5	27.7.1983
Max.denní úhrn srážek	mm	104,8	11.6.1965
Max.výška nového sněhu	cm	50,0	28.1.1962
Průměrné roční maximum sněhové pokrývky	cm	195,0	
Sněžení první		5.8.1976	
Sněžení poslední		17.7.1970	
Sněhová pokrývka první		9.9.1971	
Sněhová pokrývka poslední		13.6.1967	
Maximální náraz větru	m/s	51	28.10.1959

NPR PRADĚD

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

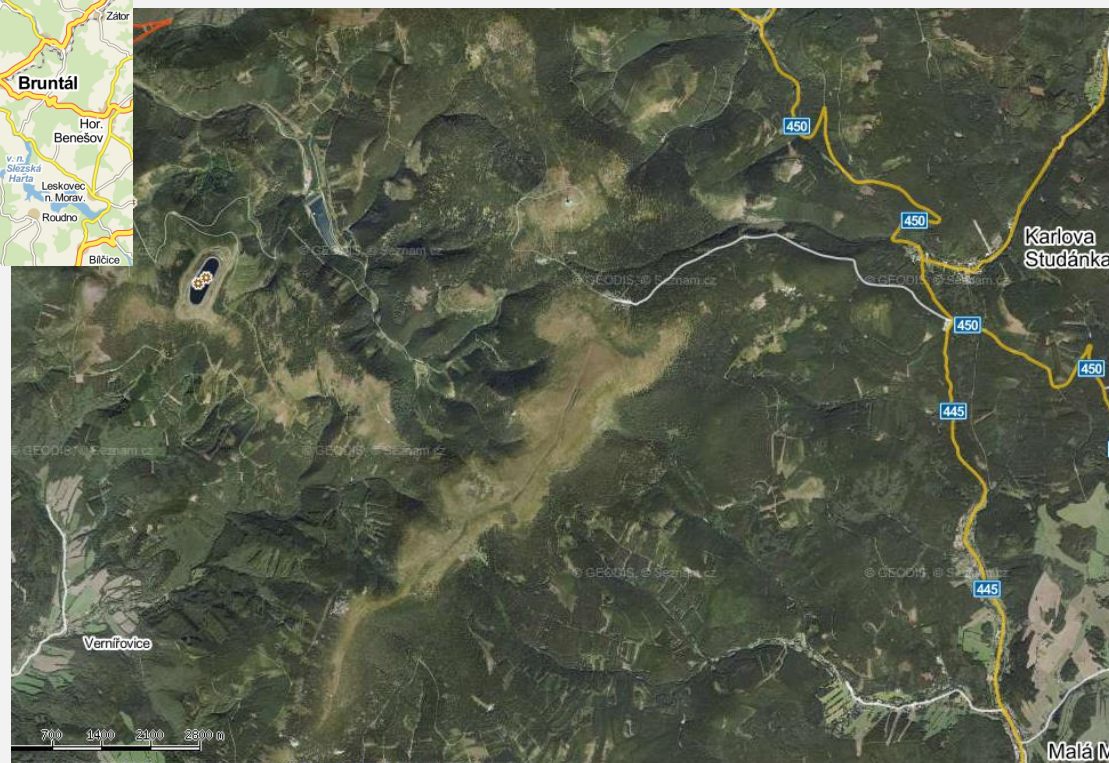
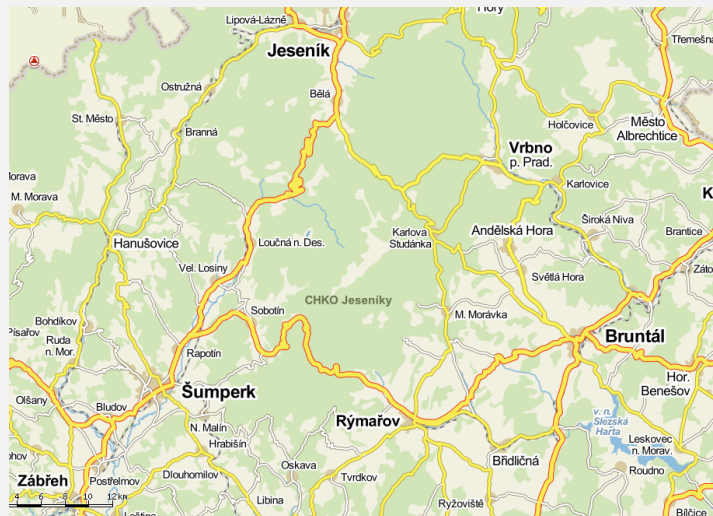
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

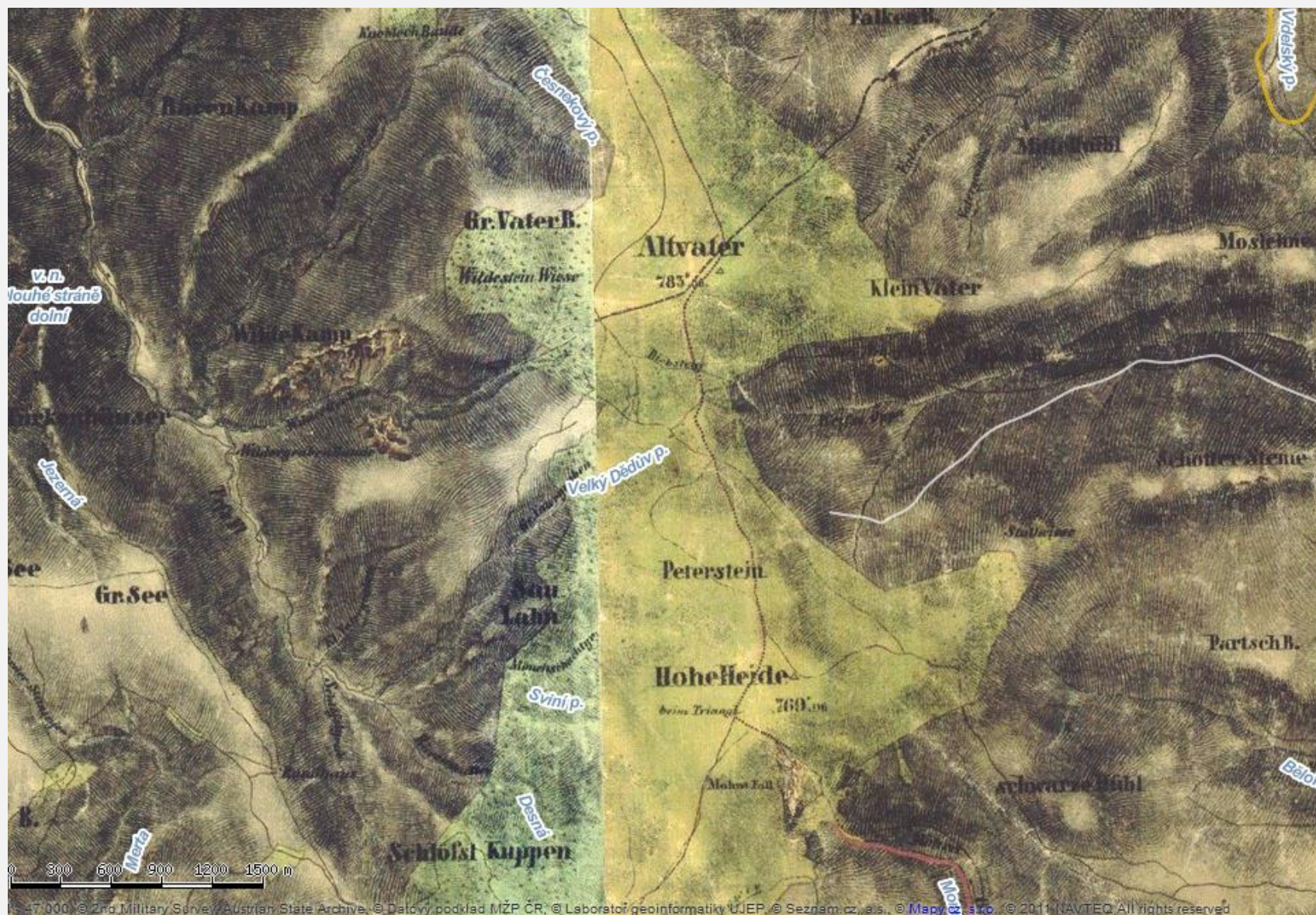
OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

NPR PRADĚD

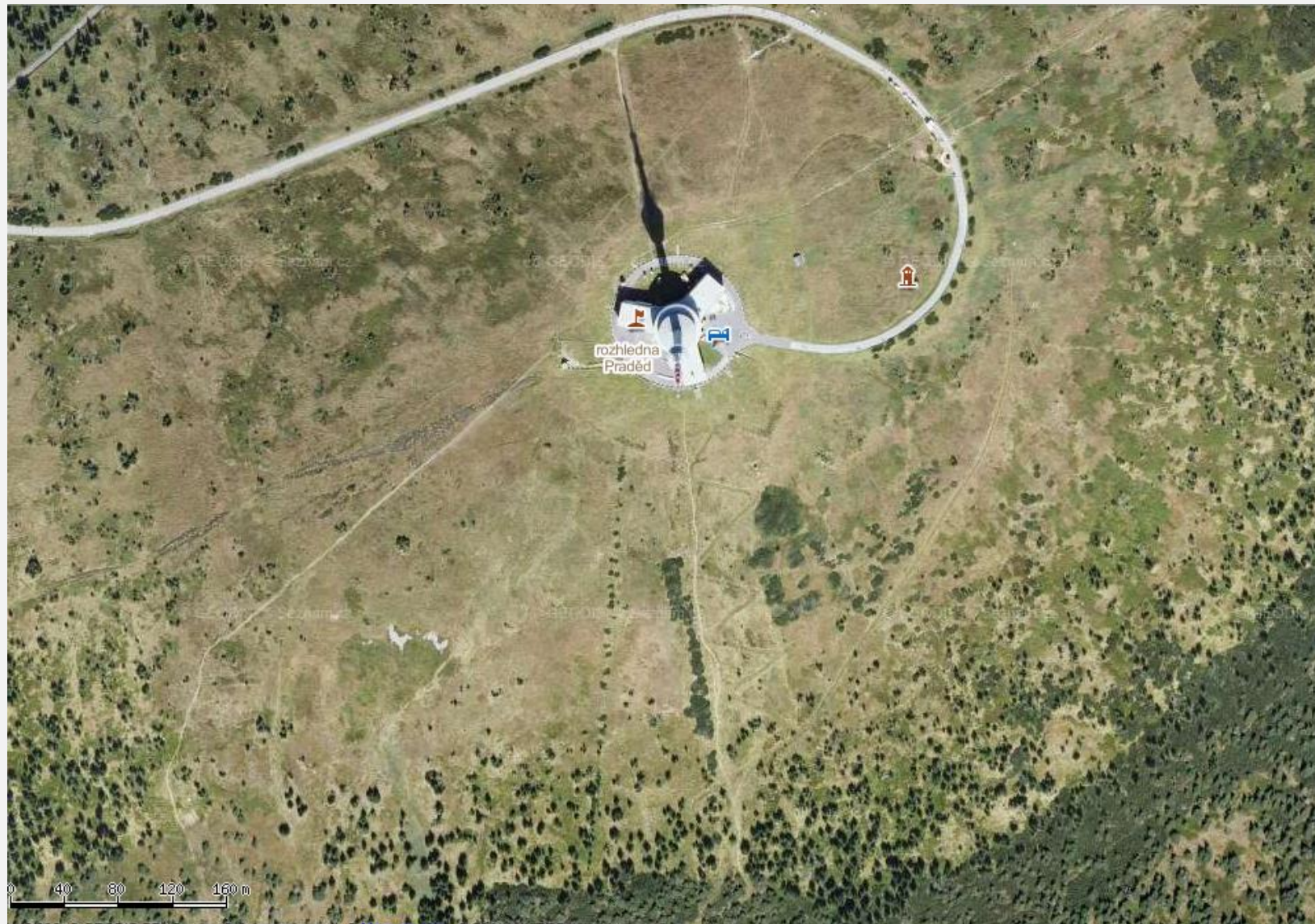
NPR PRADĚD

evropský
sociální
fond v ČR

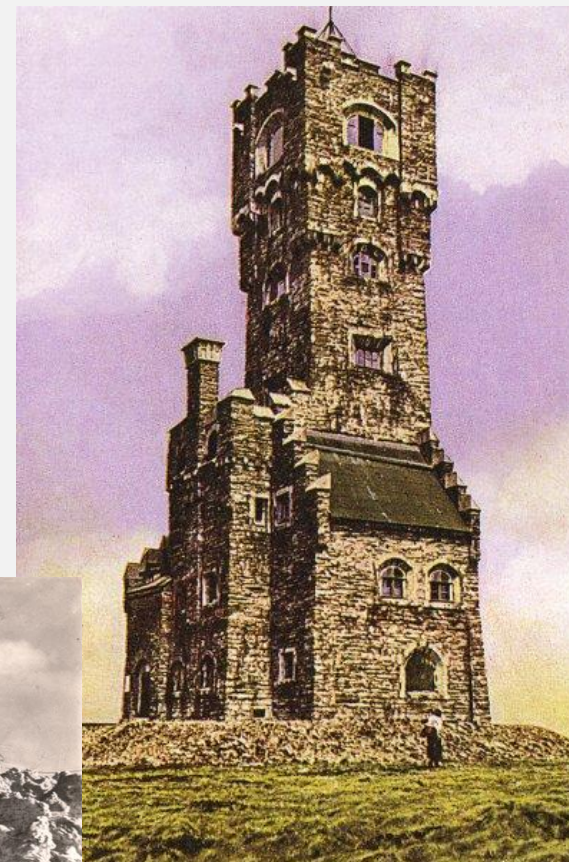
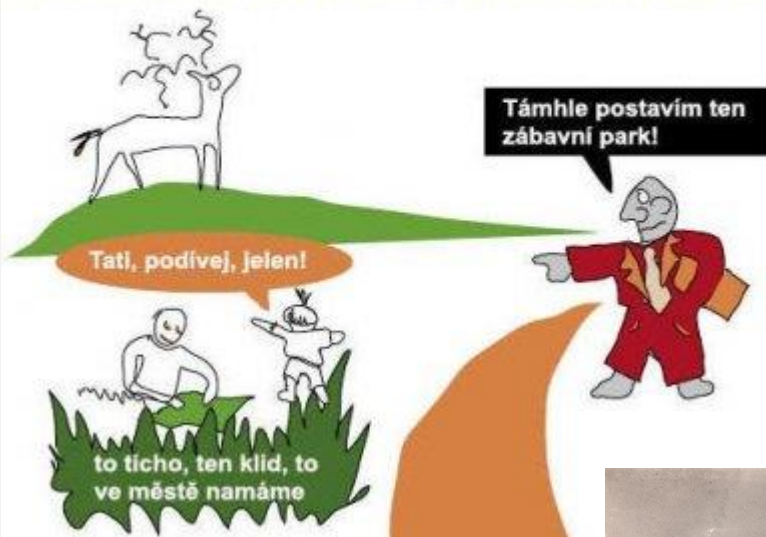
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

NPR PRADĚD

CO SPRÁVNÝ NÁVŠTĚVNÍK V OKOLÍ PRADĚDU NEPROVÁDÍ

PETROVY KAMENY

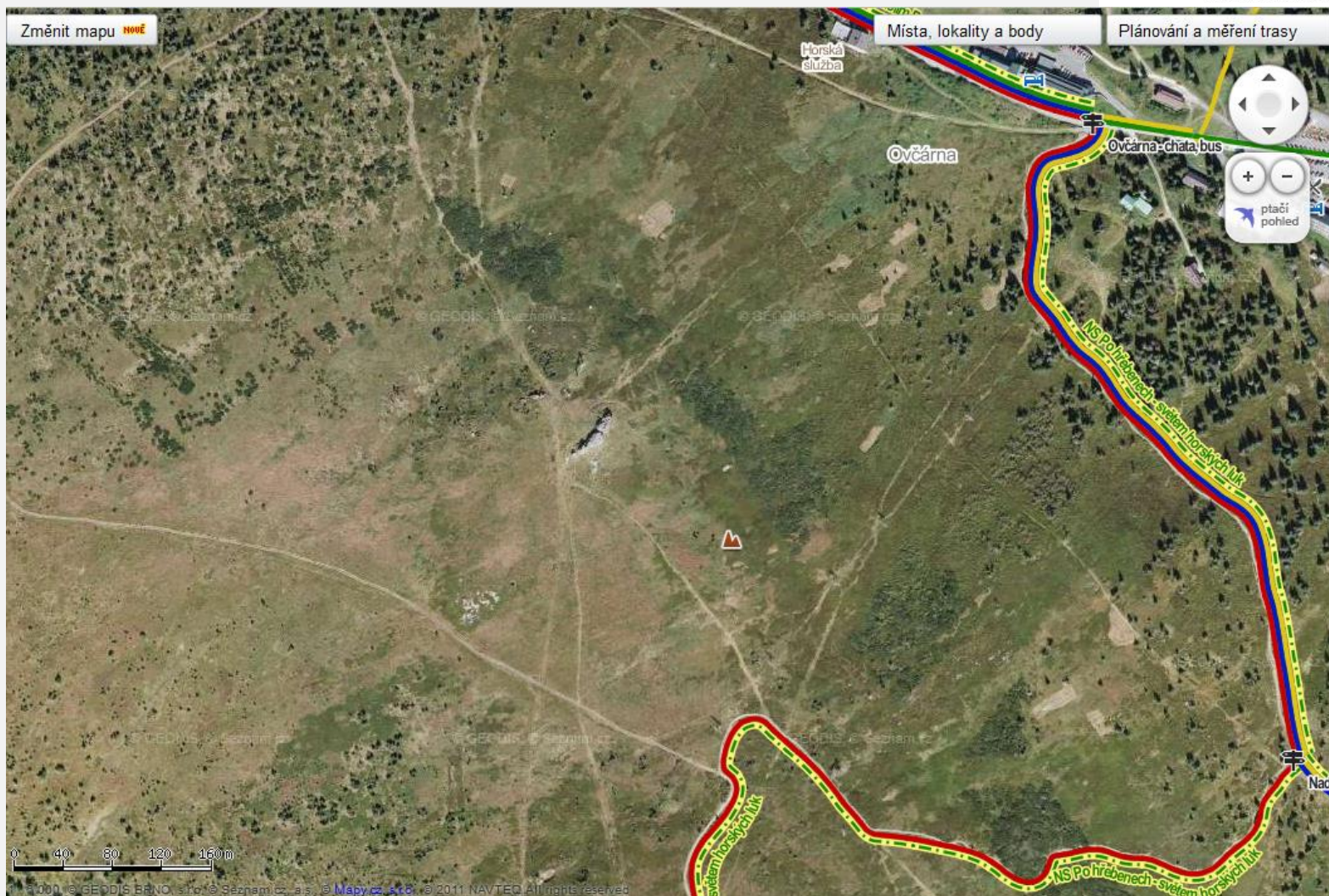
evropský
sociální
fond v ČR

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

PETROVY KAMENY

PETROVY KAMENY

evropský
sociální
fond v ČR

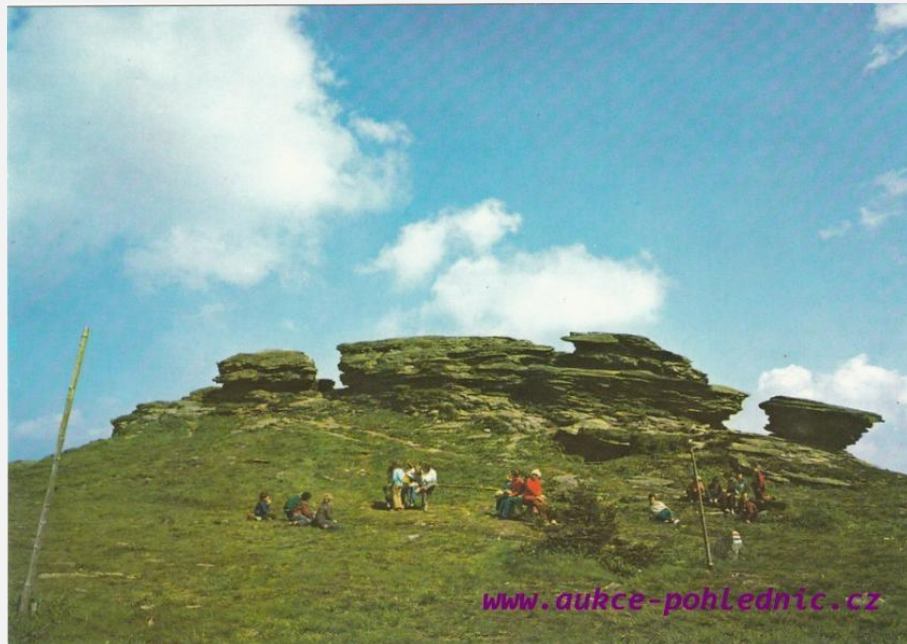
EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

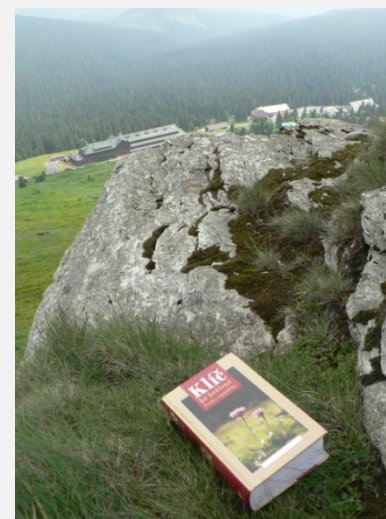
www.aukce-pohlednic.cz

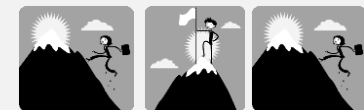
PETROVY KAMENY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

POA RIPHAEA

Poa riphaea (Ascherson et Graebner) Fritsch

Poa laxa Haenke subsp. *riphaea* (Ascherson et Graebner) Hegi

C1r, §1, ČK, Natura 2000, Bern, World-1

- okruh *Poa glauca* agg. (arkto-oreoboreální druh), sekce *Stenopoa*
- záměna – *P. nemoralis* (kratší jazýček), *P. pratensis*
- stenoendemit
podobné endemity západní Karpaty, Polsko (*P. margilicola*, *P. sejuncta*, *P. babiogorensis*)
- kryofilní druh (silné větry, téměř žádný sníh)
- pouze Petrovy kameny, další lokality pochybné
- východní část, ca 150 trsů (2 m²)
- isoenzymy – 1 genotyp (Z. Hoták 2005, DP)

sešlap, botanici, horká a suchá léta, přísušky
? vysazování rostlin z kultivace (rez *Puccinia poae-nemoralis*)

CAMPANULA GELIDA

Campanula gelida Kovanda

Campanula bohemica subsp. *gelida* (Kovanda) Kovanda (1968)

C1r, §1, ČK, Natura 2000, Bern

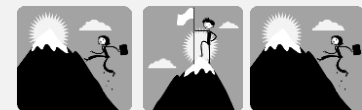
- vznikl pravděpodobně z *Campanula scheuchzerii* (Alpy)
- okruh *Campanula rotundifolia* agg.
- stenoendemit
- původně stovky jedinců → 80. léta téměř † → zlomový rok 1984 (cesta mimo PK)
- ca 20 (50) různě velkých trsů

sešlap, botanici, stín, přisušky
expanze druhů *Deschampsia caespitosa*,
Rubus idaeus, *Hypericum maculatum*

CARDAMINE RESEDIFOLIA

Cardamine resedifolia L.

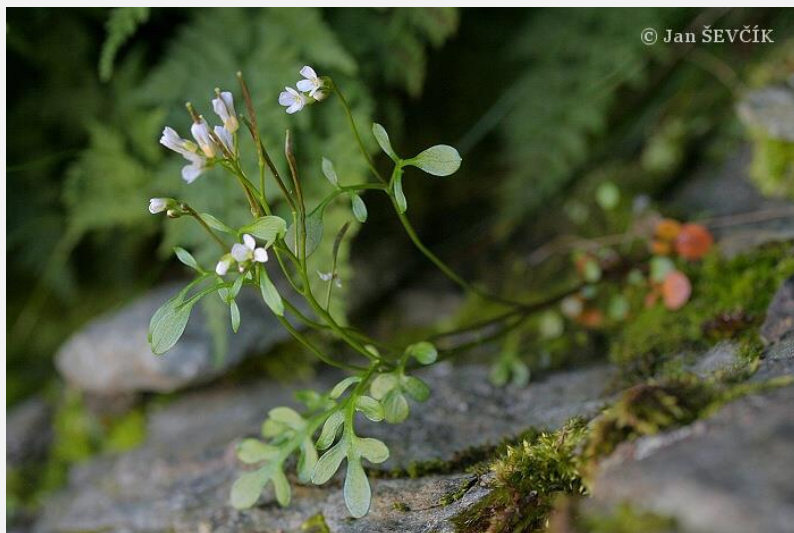
Arabis bellidioides Lam., *Cardamine heterophylla* Host., *C. gelida* Schott.

C1r, §1, ČK

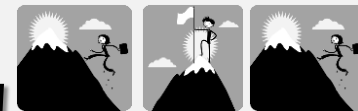
- hory jz. a stř. Evropy
- Krkonoše a Hrubý Jeseník (PK, TK, Vozka, Keprník), ca 10 lokalit
- severní hranice rozšíření
- konkurenčně velmi slabý druh; vláha z mlhy

sešlap, zástin, imise, přisušky

ANEMONASTRUM NARCISSIFLORUM

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Anemone narcissiflora L.

Anemone narcissiflorum (L.) Holub

C1t, §2

- cirkumpolární areál (hory Evropy, Sibiř, Kavkaz, Severní Amerika)
vikarizující blízce příbuzné druhy *A. narcissiflorum* agg. v horách severní polokoule
- Krkonoše, Králický Sněžník, Hrubý Jeseník
- květnaté horské louky, kary, lavinové dráhy

sběr, sukcese (málo lavin, ↓ pastva), příčiny ústupu v HJ
neznámé

© Roman Kalous

SALIX HERBACEA

Salix herbacea L.

C1b, §1

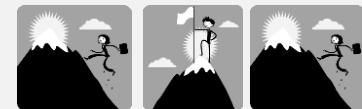
- cirkumpolární areál, arkto-alpínsko-boreální druh (u nás glaciální relikť)
- Krkonoše (ca 20 lokalit), Hrubý Jeseník (2 lokality)
- skalní štěrby, sněhová výležiska
- pouze samičí rostliny
- „Minima inter omnes arbores“ (Linné)

sběr, sešlap

EMPETRUM HERMAPHRODITUM

Empetrum hermaphroditum Hagerup

Empetrum nigrum L. subsp. *hermaphroditum* (Hagerup) Böcher

C3, §3

- cirkumboreální druh (Evropa, Asie, Severní Amerika)
- Krkonoše, Šumava, Hrubý Jeseník
- vysokohorské hole, skály, rašeliniště
- první druh, který byl popsán na základě počtu chromozomů (E. h. = tetraploid)

imise, globální změny, turismus

† † † PETROVY KAMENY † † †

- *Rhodiola rosea* L.

- *Saxifraga paniculata* MILL.

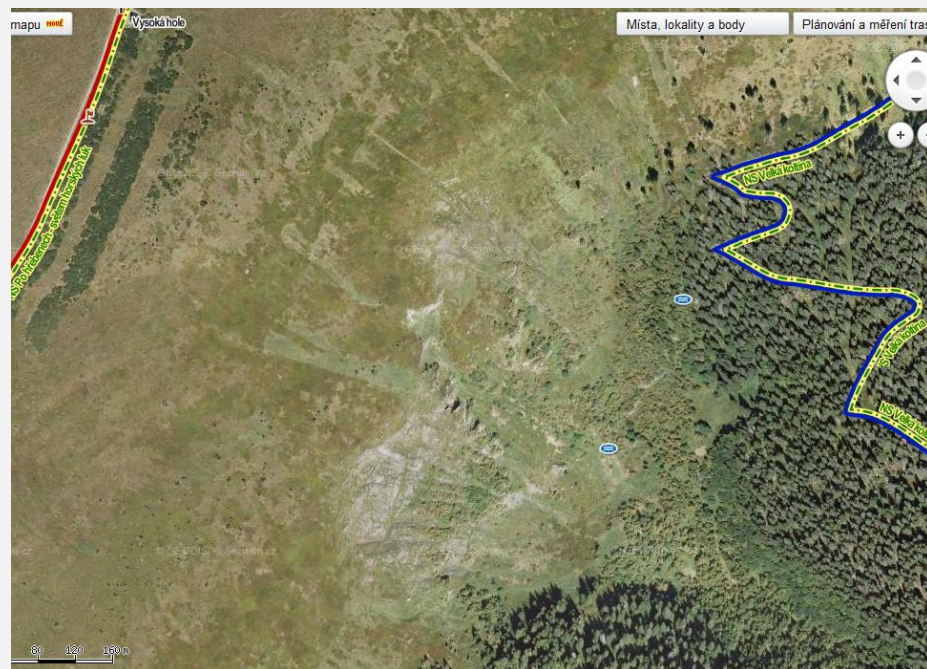
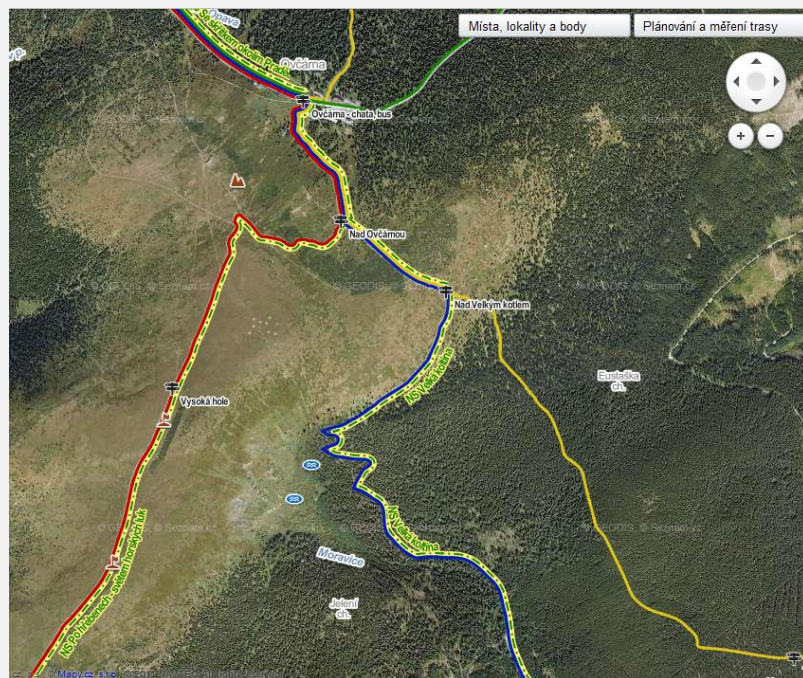

- *Thymus pulcherrimus* subsp. *sudeticus*

VELKÁ KOTLINA

- unikátní v (středo) evropském měřítku
- souhra mnoha faktorů
- jedna z nejprozkoumanějších lokalit v ČR
- bylinkáři a kořenáři

VELKÁ KOTLINA

1. Kessel
2. Hinderster Kessel
3. Hinterer Kessel
4. Karlsdorfer Kessel
5. Janowitzzer Kessel
6. Grosser Kessel
7. Mohrakessel
8. Hoher Fall
9. Hohenfall
10. Mohra Fall
11. Janowitzzer Fall
12. Janowitzzer Hohenfall
13. Karlsdorfer Hochfall
14. Hohenfall bei Mohra Ursprung
15. Kottlina
16. Velká Kottlina
17. Kotel
18. Velký Kotel
19. Kotel Moravice
20. Pád
21. Vysoký Pád

VELKÁ KOTLINA

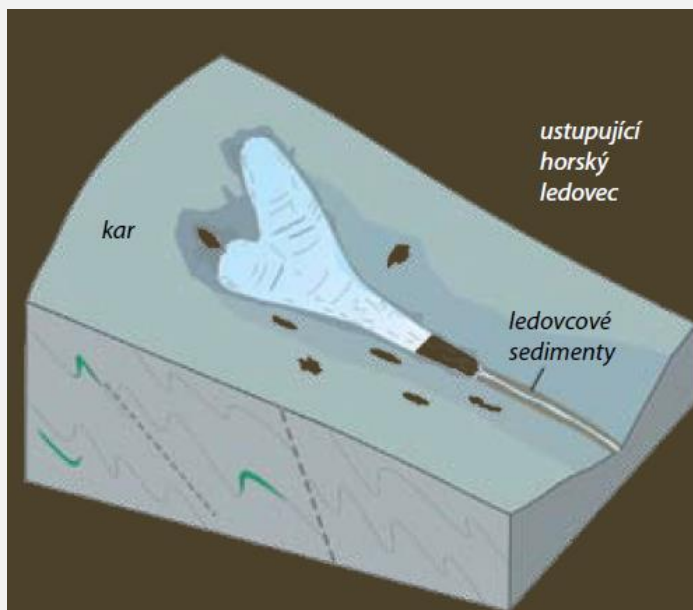

- hranice Morava – Slezsko, orientační bod lovců
- Wimmer, Grabowski (1827, 1840)
- Fiek (1881), Oborny (1883-86), Schube (1904)
- Laus (1910, 1931)
- Otruba (1925, 1926, 1930)
- Šmarda (1950)
- Kovanda (1977 Ca.bo.s.s., 1980 Di.ca.s.s.), Holub (1970 Pl.at.s.s.)
- Klimešovi
- současnost J. Jeník, V. Kavalcová, Burešovi, M. Kočí, R. Štencel

VELKÁ KOTLINA

- původně svah Vysoké hole
- menší horský ledovec x trvalá sněžná pole a nivace
- dále svahové procesy, sněhové laviny, půdní sesuvy, vodní eroze

Prostorové počítačové modely karu Velké kotliny při pohledu od jihu, vlevo vývoj ledovce, vpravo model současného stavu s hlavními lavinovými drahami.

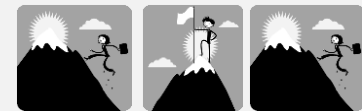

VELKÁ KOTLINA

- **482 druhů rostlin** (celkem historicky 639, 117 ohrožených x chráněných)
 - Jeník, Bureš & Burešová 1983: 356 druhů CR, 283 vyhynulo x pochybné
- druhy teplomilné (*Prunella grandiflora*, *Corydalis cava*, *Sedum alpestre*)
- druhy chladnomilné (*Juncus trifidus*, *Diphysastrum alpinum*)
- druhy suchomilné (*Thymus pulcherrimus* ssp. *sudeticus*, *Aster alpinus*)
- druhy vlhkomilné (*Phragmites australis*, *Trollius altissimus*, *Allium schoenoprasum* subsp. *alpinum*, *Caltha palustris*)
- druhy světlomilné (*Ajuga genevensis*, *Gentiana verna*)
- druhy stínomilné (*Asarum europaeum*)
- druhy vápnomilné (*Saxifraga paniculata*)
- druhy masožravé (*Pinguicula vulgaris*)
- glaciální relikty (*Bartsia alpina*, *Rhodiola rosea*, *Salix hastata* subsp. *vegeta*)

PLANTAGO ATRATA SSP. SUDETICA

Plantago atrata subsp. *sudetica* (Pilger) Holub

Plantago montana subsp. *atrata* var. *sudetica* Pilger, *Plantago atrata* subsp. *atrata* var. *sudetica* (Pilger) Pilger

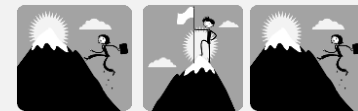
C1r, §1, ČK, WORLD-E

- stenoendemit VK (70 m², ca 400 jedinců)
- sekce *Montana*
- *P. atrata* (Pyreneje, Alpy, Karpaty, Balkán)
- ssp. *carpatica* (SK ca 14 lokalit, karpatský endemit)
- kamenité hole, svěží až vlhčí skalky
- Alpy – výborná píce

kamzík, sběr do herbářů

DIANTHUS CARTHUSIANORUM SSP. SUDETICUS

Dianthus carthusianorum subsp. *sudeticus* Kovanda

Dianthus carthusianorum var. *sudeticus* Podpěra (nom. nud.), *Dianthus carthusianorum* f. *alpestris* Callier non Neill.

C1r, §1, ČK, WORLD-I

- stenoendemit VK (ca 150 jedinců)
- var. *alpestris* (vých. Alpy) x ssp. *latifolius* (Karpáty, vých. Alpy) x ssp. *subalpinus* (Karpáty)
- hlavní lavinová dráha
- skály, krátkostébelné nivy

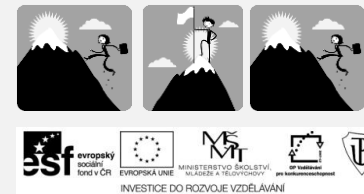

kamzík

© Michal Hroneš

CREPIS SIBIRICA

Crepis sibirica L.

Aracium sibiricum (L.) Sch. Bip., *Haplostephium sibiricum* (L.) D. Don, *Hieracioides sibiricum* (L.) Kuntze, *Hieracium sibiricum*, (L.) Lam., *Lepicaune sibirica* (L.) C. Koch

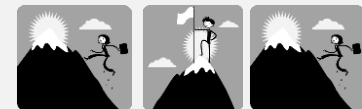
C1t, §1

- eurasijský druh (stř. Evropa → vých. Sibiř)
- úplná západní hranice areálu
- SK – 8 lokalit, ČR – 1 lokalita (VK)
- objevena 1826, znovu až 1947, pak až 1976
- vysokostébelné nivy, světlé suťové lesy a svahy

 lesní hospodaření, kamzík, 80. léta –
snižování počtu kvetoucích rostlin

CAMPANULA BARBATA

Campanula barbata L.

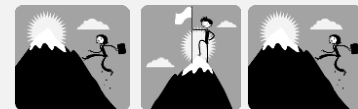
C2b, §2

- hory stř. a jv. Evropy, nesouvisle Skandinávie
- Králický Sněžník, Hrubý Jeseník
- horské louky, bývalé pastviny, příkopy

imise, globální změny

ACHILLEA MILLEFOLIUM SSP. SUDETICA

Achillea millefolium subsp. *sudetica* (Opiz) Oborny

Achillea sudetica Opiz, *Achillea millefolium* var. *alpestris* W. et Gr C4a

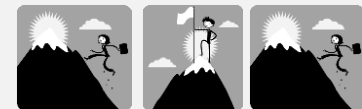
- nominátní druh téměř kosmopolitně
- ssp. *sudetica* střední Evropa (Karpaty, Sudety)
- Krkonoše, Hrubý Jeseník
- horské louky, lavinové dráhy

imise, globální změny

GENTIANA VERNA

Gentiana verna L.

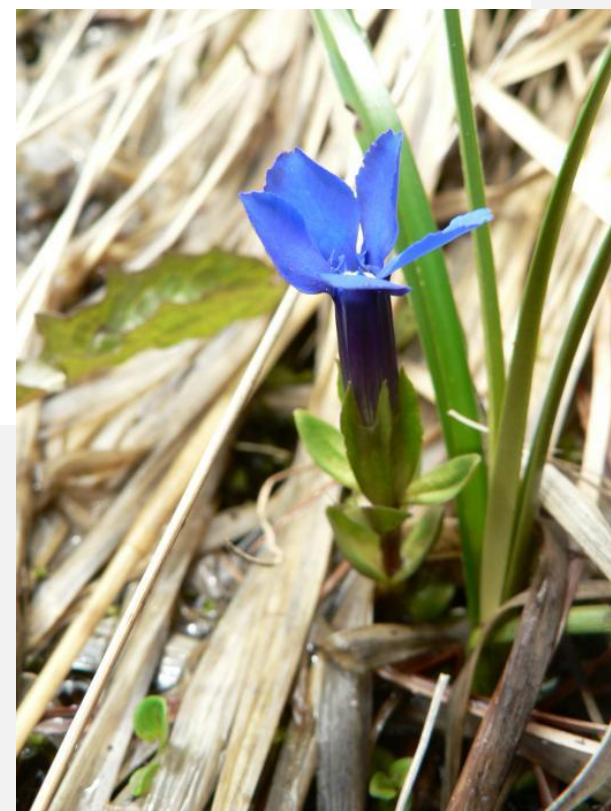
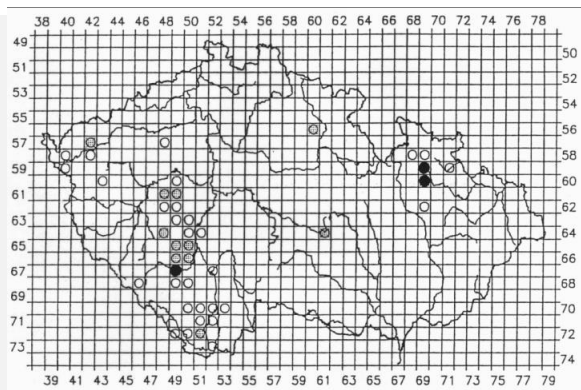
Hippion vernum (L.) F. W. Schmidt, *Ericoila verna* (L.) Borkh., *Calathiana verna* (L.) Delarbre

C1t, §1

- hory Evropy (Alpy, Karpaty, Apeniny, Balkán) a Asie
- Hrubý Jeseník (Velká kotlina), jižní Čechy (NPP Rovná u Strakonice)
- historicky desítky lokalit (až 70), dnes 2
- chudé kosené louky, pastviny, vlhké skalní terásy
- slabá konkurenceschopnost
- záchranný program AOPK

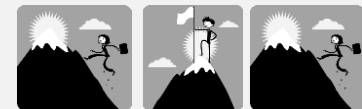
sběr jako léčivka, destrukce stanovišť, absence managementu, hnojiva, imise, hlodavci, topoly

GENTIANA SP.

ASTER ALPINUS

Aster alpinus L.

Aster hirsutus Host; *Aster hispanicus* De Coincy; *Aster scaber* Miller

C1b, §1

- cirkumpolární areál – boreální až meridionální distribuce, hory stř. a j. Evropy (3000 m n.m.)
- submontánní až subalpínský stupeň
- České Středohoří (500 m n.m.), Hrubý Jeseník (1400 m n.m.)
- štěrby skal, suťová pole, výslunné travnaté svahy
- široká ekologická amplituda

sběr, horolezectví, skalničkáři

HELIANTHEMUM GRANDIFLORUM

Helianthemum grandiflorum subsp. *grandiflorum*

Helianthemum obscurum var. *grandiflorum* Pers.

C1r, §1

- hory stř. aj. Evropy
- ČR – Hrubý Jeseník, několik mikrolokalit
- subsp. *grandiflorum* x *obscurum*
- skalní výchozy, sušší trávníky

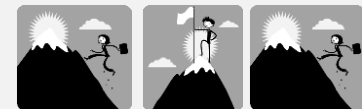

imise, globální změny, dusík

© Filip Trnka

© Filip Trnka

THYMUS PULCHERRIMUS SSP. SUDETICUS

Thymus pulcherrimus subsp. *sudeticus* (Lyka) P.Schmidt

Thymus carpathicus Čelak.; *Thymus serpyllum* subsp. *sudeticus* Lyka in Jáv.; *Thymus pulcherrimus* subsp. *carpathicus* (Čelak.)

Mártonfi

C1r

- záp. Karpaty a Vysoké Sudety (Hrubý Jeseník)
- ssp. *pulcherrimus* (SK) x *sudeticus*
- západní hranice areálu
- skalní štěrby, lavinové dráhy, kamenné terásy
- možný hostitel *Thesium alpinum*

imise, globální změny, dusík

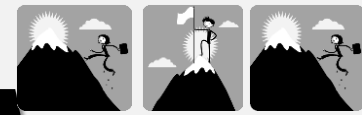

© Filip Trnka

© Václav Dvořák

SALIX HASTATA SSP. VEGETA

Salix hastata subsp. *vegeta* Rech. fil.

C1r

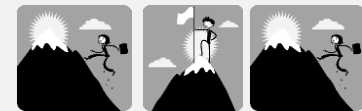
- disjunktivní arkto-alpínský areál
- subsp. *vegeta* x *hastata*
- nivy, prameniště, sutě, otevřený biotop

destrukce populací, stanovišť, hybridizace

SALIX SP.

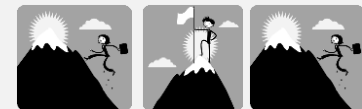

SALIX SP.

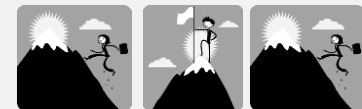
S. rosmarinifolia

DALŠÍ NEJEN JESENICKÉ „ŠPEKY“

LISTERA CORDATA

Listera cordata (L.) R. Br. in Aiton fil.

Ophrys cordata L. (basionym); *Distomaea cordata* (L.) Spenner; *Diphryllum cordata* (L.) G. Beck

C1t, §1, CITES

- rozsáhlý cirkumpolární areál , stř. a j. Evropa – izolovaně v horách
- v ČR pohraniční pohoří (Šumava, Krušné hory, Lužické h., Krkonoše, KS, HJ, Beskydy)
- biotopy reliktního charakteru (rašelinné lesy, rašeliniště)
- rašeliniště Barborka – 80-100 rostlin (Hrdličková P. 2004)

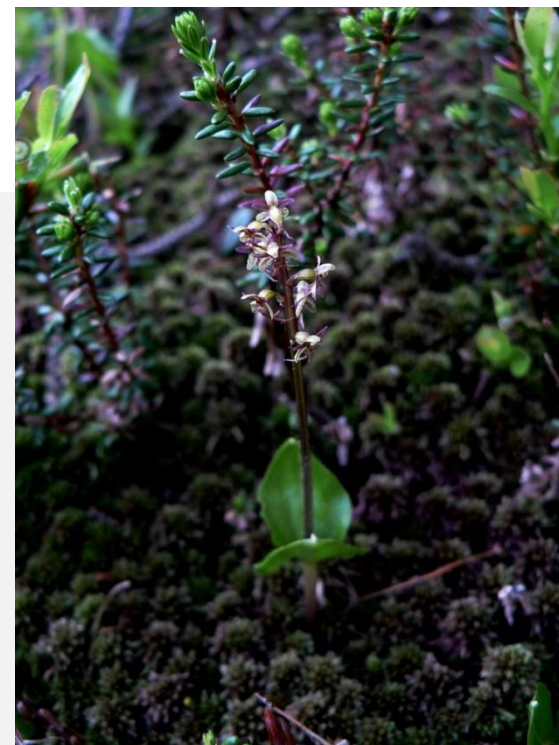

kyselé deště, odvodnění, změna klimatu

C1t (lokality)

Krkonoše 15→1

HJ 24 →13

CYSTOPTERIS SUDETICA

Cystopteris sudetica A. Br. et Milde

Cystopteris montana (Lam.) Desv. sensu Wimmer

A1 → C1b, §1, ČK (1939 položka, 1949 lit. údaj, 2010 „return of the king☺“); „diskrepance“

- popsán z ČR
- eurasijský, kontinentální druh (v. Alpy, Norsko, v. Asie, nejbližší k nám SK)
- historicky Hrubý Jeseník a Hostýnské vrchy
- dnes údolí Šumného potoka, ca 7 mikrolokalit v okruhu 150 m (40-50 m²)
- stinné kamenité suťové lesy s původní druhovou skladbou
současný výskyt v podrostu klenové bučiny asociace *Aceri-Fagetum* stáří ca 170 let
- eurasijsko-kontinentální element
- sciofyt

sběr do herbářů, způsob
lesního hospodaření

NEJEN JESENICKÉ OTAZNÍKY

- *Rhododendron hirsutum* L.
- *Gentiana purpurea* L., *Primula rosea* L.
(„okrašlovací“ spolek)
- *Dianthus superbis* L. subsp. *superbus*

Václav Dvořák, Biolib

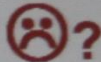
František Pleva, Biolib

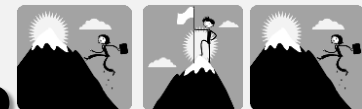
Michael Kesi, Biolib

Daniël Koutecký, Biolib

společenstvo	minulost (18. a 19. století)	současnost (2010)	budoucnost (2020-2030)
<i>Avenello-Callunetum</i>			
<i>Bupleuro-Calamagrostietum</i>			
<i>Cetrario-Festucetum</i>			
<i>Festuco-Vaccinietum</i>			
<i>Salici-Betuletum</i>			
<i>Sileno-Calamagrostietum</i>			
<i>Thesio-Nardetum</i>			

JESENÍKY NÁRODNÍM PARKEM?

- Jaké jsou argumenty pro?
- Jaké jsou argumenty proti?
- Co z toho vyplývá?

Porovnání rozdílů mezi národními parky (NP) a Správou CHKO Jeseníky ^{POZN 1}			
	NP Krkonoše	NP České Švýcarsko	CHKO Jeseníky
Rozloha území	363 km ²	79 km ²	744 km ²
Finanční výdaje v r. 2008	348,9 mil. Kč	82,6 mil. Kč	13,3 mil. Kč
Počet zaměstnanců celkem	336	50	17
Počet zaměst. určených pro práci s veřejností, péče o návštěvníky a vzdělávání v oblasti ochrany přírody	82	5 osob + strážci přírody (5)	1 na 1/2 pracovního úvazku
Počet profesionálních strážců přírody	20 + další ^{POZN 2}	5	1 na 1/2 pracovního úvazku
Speciální informační střediska ^{POZN 3}	5 stálých (Harrachov, Špindlerův Mlýn, Pec pod Sněžkou, Obří důl, Vrchlabí) a 4 sezónní (sruby přímo v terénu) + středisko ekologické výchovy Rýchorská bouda	3 (v Jetřichovicích, Hřensku a D. Chřibské) + finanční podpora provozu 3 dalších Informačních středisek	Žádné v provozu. Předpokládá se realizace a zahájení provozu Domu přírody v Karlově Studánce v r. 2013
Muzea ^{POZN 4}	4 (Krkonošské muzeum Vrchlabí, Jilemnice, Paseky nad Jizerou, Harrachov)	Dům Českého Švýcarska v K. Lípě	
Počet akcí pro veřejnost r. 2008 / počet účastníků ^{POZN 5}	672 / 17 642	136 / 3 383	33 / 1 100
Návštěvnost infocenter celkem	259 324 osob	43 828 osob	0 osob
Hodnota realizovaných a připravovaných projektů v letech 2010 – 2012 ^{POZN 6}	cca 500 mil. Kč	108 mil. Kč	20 mil. Kč
Státní organizace, která spravuje území a zastupuje vlastníka (Českou republiku)	Správa Národního parku Krkonoše	Správa Národního parku České Švýcarsko	Lesy České republiky ^{POZN 7}